РАДА
ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань освіти, науки та інновацій

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

До протоколу № 219
від 21 жовтня 2026 року

ВИСНОВОК

**до проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо вдосконалення окремих питань наукової
та освітньої діяльності у сфері охорони здоров'я»
(реєстр. № 15517 від 17.08.2026)**

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (далі – Комітет) за дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. розглянув у межах предметів свого відання 21 жовтня 2026 року на засіданні (протокол № 219) проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих питань наукової та освітньої діяльності у сфері охорони здоров'я» (реєстр. № 15517 від 17.08.2026), поданий Кабінетом Міністрів України, і зазначає таке.

Головним комітетом з розгляду законопроєкту визначено Комітет Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

У пояснювальній записці до законопроєкту визначено, що його розроблено з метою вдосконалення окремих питань наукової та освітньої діяльності у сфері охорони здоров'я, зокрема в частині забезпечення якості практичної (клінічної) підготовки здобувачів освіти та створення законодавчого підґрунтя для використання тіл померлих осіб, їх частин та анатомічних матеріалів для проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я.

Для досягнення мети законопроєктом пропонується внести комплексні зміни до чинного законодавства з метою врегулювання питань використання тіл померлих осіб, їх частин та анатомічних матеріалів для проведення наукових досліджень і навчання у сфері охорони здоров'я, шляхом:

доповнення Основ законодавства України про охорону здоров'я новою статтею 20^1;

внесення змін до статей 2, 6, 11, 22 Закону України «Про поховання та похоронну справу».

Комітет у межах предметів свого відання зазначає, що у законопроєкті доповнено Основи законодавства України про охорону здоров'я новою статтею

20^1 «Передача та використання тіл померлих, їх частин та анатомічних матеріалів *для наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я*».

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) висловило зауваження та пропозиції до законопроєкту.

ГНЕУ вважає, що назва законопроєкту не повною мірою відображає його зміст, який стосується питань використання тіл померлих осіб, їх частин та анатомічних матеріалів для проведення наукових досліджень і навчання у сфері охорони здоров'я, а також ввезення на територію України тіл померлих, їх частин, анатомічних матеріалів, поховання померлого (зміни до ст.ст. 11, 22 Закону України «Про поховання та похоронну справу»).

ГНЕУ зазначає про доцільність закріплення безпосередньо у законі (а не передавати до підзаконних актів Кабінету Міністрів України) вимоги до форми письмового волевиявлення чи дозволу родичів, а також черговість серед широкого кола родичів, які надають дозвіл, та алгоритм дій у разі суперечностей між ними.

ГНЕУ зауважує, що використання незатребуваних тіл за рішенням керівника закладу охорони здоров'я виглядає дискусійним щодо норм ст. 28 Конституції України та Цивільного кодексу про обов'язковість вільної згоди.

ГНЕУ зазначає, що поняття «обставини, за яких виконання волевиявлення померлого неможливе» позбавлене критеріїв. Заборона ввезення матеріалів через «порушення норм етики або прав людини» є надто загальною для практичного застосування.

Комітет Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, визначений головним з підготовки проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання в агропродовольчому секторі» (реєстр. № 15058-д від 21.08.2026), на своєму засіданні 9 вересня 2026 року розглянув законопроєкт та ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН) відповідно до положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» пропонує в абзаці першому частини першої запропонованої редакції нової статті 20^1 Основ законодавства України про охорону здоров'я та у частинах четвертій та п'ятій запропонованої редакції статті 6 Закону України «Про поховання та похоронну справу» слова «заклади вищої освіти, наукові установи або заклади охорони здоров'я державної форми власності» замінити словами «наукові установи, заклади вищої освіти та заклади охорони здоров'я, що мають наукові підрозділи відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»» у відповідному відмінку.

При цьому МОН зазначає, що питання про доцільність встановлення додаткового обмеження щодо форми власності закладів охорони здоров'я може бути врегульоване спеціальним законодавством у сфері охорони здоров'я, однак таке обмеження повинно бути послідовно застосоване в усіх положеннях законопроєкту та мати належне обґрунтування.

З метою узгодження між собою термінології, яка вживається в законопроєкті, та приведення її у відповідність до законодавства України у сферах освіти і науки МОН пропонує у тексті законопроєкту слова:

«для наукових досліджень та освітніх цілей» замінити словами «для проведення наукових досліджень та/або здійснення освітньої діяльності у сфері охорони здоров'я»;

«проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я» замінити словами «проведення наукових досліджень та/або здійснення освітньої діяльності у сфері охорони здоров'я».

Міністерство фінансів України та Національна академія наук України зазначили про відсутність зауважень до законопроєкту.

Національна академія медичних наук України зазначила пропозиції і зауваження до законопроєкту, зокрема:

основні правові та етичні гарантії передачі та використання тіл померлих, їх частин та анатомічних матеріалів мають бути визначені безпосередньо законом, а Кабінету Міністрів України доцільно надати повноваження щодо визначення переважно процедурних та організаційних питань реалізації відповідних законодавчих положень;

доцільно передбачити порядок оформлення, реєстрації, зберігання, зміни та відкликання прижиттєвого волевиявлення особи на передачу та використання після її смерті власного тіла, його частин чи анатомічних матеріалів для наукових досліджень та навчання, а також механізм перевірки наявності такого волевиявлення після смерті особи;

доцільно встановити черговість осіб, які мають право надавати письмовий дозвіл на передачу та використання тіла померлого, його частин та анатомічних матеріалів, а також визначити порядок дій у разі наявності суперечливих волевиявлень кількох осіб;

окремого та спеціального врегулювання потребує передача та використання тіл померлих неповнолітніх осіб, їх частин та анатомічних матеріалів;

необхідно врегулювати правовий режим анатомічних матеріалів та біологічних матеріалів, отриманих у процесі дослідження, після їх передачі науковій установі або закладу освіти тощо.

Підкомітет з питань науки та інновацій Комітету, розглянувши на своєму засіданні 21 вересня 2026 року законопроєкт реєстр. № 15517 та надані до нього експертні висновки, прийняв рішення за результатами розгляду на засіданні Комітету з питань освіти, науки та інновацій рекомендувати Верховній Раді України прийняти зазначений законопроєкт за основу.

Заслухавши та обговоривши інформацію начальника Управління медичних кадрів, освіти і науки Міністерства охорони здоров'я України Убогова С.Г., голови підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Колюха В.В., **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих питань наукової та освітньої діяльності у сфері охорони здоров'я» (реєстр. № 15517 від 17.08.2026), поданий Кабінетом Міністрів України, за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Направити цей Висновок, а також висновки Міністерства освіти і науки України та Національної академії медичних наук України до Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, визначеного головним з підготовки цього законопроєкту.

Голова Комітету **Сергій БАБАК**